

Forfatter: Kidde, Harald

Titel: Udrag fra Jærnet

Citation: Kidde, Harald: "Jærnet", i Kidde, Harald: *Jærnet*, udg. af Knud Bjarne Gjesing ; Thomas Riis , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, isamarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1990, s. 381. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kidde04ny-shoot-idm140608064279232/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Jærnet

Pedersen hævde, at *Jærnet* ikke indeholder et egentligt udviklingssyn og i hvert fald ikke en udviklingsoptimisme. Den nådeløse skæbneopfattelse, der synes at kendetegne romanen («Hjulet», s. 363), ville passe godt til en forestilling, hvor såvel det samfundsmæssige som det individuelle liv er bundet til et mønster af gentagelser, men spørgsmålet lader sig næppe afklare entydigt.

Alfons Högers analyse af *Jærnets* komposition kan ses som et forsøg på at finde en antydning af planen for hele romanværket, idet forholdet mellem værkets første bind og den samlede tetralogi opfattes som en spejling. Hans bemærkninger er tankevækkende, men absolut ikke overbevisende. Måske kan romanens andet kapitel siges at handle om begrebet «hjem», men det er langt mindre indlysende, at dette begreb atter skulle være kædet sammen med symbolet «guld». Ligeledes synes det noget vilkårligt, at sidste kapitel just skal knyttes til «ordet». Endelig er det i kompositionsanalysen påfaldende, at det fjerde hovedsymbol sildens ikke har fået en plads på linje med de øvrige.

Det ville være rigtigere at sige, at alle hovedsymboler findes i alle tre dele af *Jærnet*. Desuden bliver deres betydning aldrig ganske fastlagt. «Ordet» er f.eks. ikke kun «Das 'Lebensmachende' Wort (...) das Wort des Dichters». Det er også fimmernes dræbende forbandelsesord. Foruden at symbolet er fyldt af Kristus-allusioner. På samme måde som tidsoptættelsen er symbolernes betydning i *Jærnet* ganske flydende – som malmen i de flammende smelteovne, der danner midtpunktet i romanens univers.

Hverken gennem efterladte manuskripter, refererede udsagn, gennem kompositions- og symbolanalyser af *Jærnet* eller på anden måde kan man altså danne sig et indtryk af planen for det samlede romanværk. Denne mangel på samlet overblik virker naturligvis tilbage på opfattelsen af det fragment, *Jærnet* i virkeligheden er. Med god grund slutter romanen med et spørgsmålstegn, for i mangt og meget må man lade værket stå i dets mangetydighed. Det er endog vanskeligt at tilslutte sig den forståelse, der i bogens sidste afsnit ser Steffan Choräus' valg af «Lykken og Livet, Arbejdet og Ansvaret» eller af «menneskets udadrettede drift»¹⁵ I det mindste synes det ikke at være et lykkeligt gengældt valg. I romanens sidste linjer stødes Steffan dog ud af dansernes kreds, mens dansen fortsætter til den monotone rytme, moraklokkens rytme: «I Dag som i Går», der indeslutter romanen. Men også opfattelsen af selve denne «udadrettede drift» forbliver jo